

השופר השחור

בבית המדרש שעל ציון יוסף הצדיק בשכם שמשו בקדש שני שופרות - האחד בהיר והשני שחור. בראש השנה תשנ"ז נערכה תפלה בקבר יוסף. החג חל אז ביום שבת, שבו לא תוקעים בשופר, וביום ראשון.

לאחר תפלת שחרית והקריאה בתורה ביום ראשון, החל בעל התוקע הקבוע של הישיבה לקרוא את הפסוקים "קולי שמעה כחסדך..." , שראשי תבותיהן הן קר"ע שט"ן. לאחר שברך את הברכות, אחז בשופר השחור והתכוון לתקיעות. הוא היה מימן בשופר זה, שהיה קל לתקיעה וצליליו היו צלולים וברורים.

הוא החל לתקע ללא הצלחה. נסה שוב ושוב ולא הצליח. בקשי יצאה גניחה מהשופר. כוחותיו של התוקע כלו ממאמץ. בשלב זה סמן לו ישעיהו, שתקע בשופר השחור בימי אלו, שיעביר אליו את השופר. אולי הוא יצליח לתקע כהלכה.

ישעיהו נסה, וגם הוא לא הצליח להפיק את הקולות הנדרשים. נסה לשנות את זווית פיו, העביר לצד ימין, לצד שמאל, לאמצע. שום דבר לא הועיל. בקשי הפיק תקיעות מקטעות, שרק בדיעבד נתן להחשיבן. בתפלת הלחש ובמוסף נשנה הדבר. כמעט שיצאה נשמתו עד שהצליח איכשהו להוציא את הצבור ידי חובה בתקיעותיו. נוצרה הרגשה כללית קשה. כלם חשו שפח עליון מעכב בעד התקיעות, ובפרט שהיה מדבר בשופר כה נוח.

בכל שנה נהגו המתפללים בקבר יוסף ללכת למעגן שליד כפר בלטה לקיים תשליך. באותה שנה, בגלל שהשוטרים הפלשתינים חלשו על האזור, לא הייתה לבני הישיבה אפשרות להגיע לשם, ולכן התשליך נערך ליד הבית. כלם אמרו את הנסח ליד הבית הפתוח, ולאחר מכן נסו לשיר "תהא השעה הזאת שעת רחמים" ולרקד בבכל שנה, אבל התחושה הייתה מעיקה, הרגש שמשהו לא טוב מרחף באויר.

שבועים לאחר מכן, בעקבות פתיחת מנהרת הכתל, החלו התפרעויות של הפלשתינים. בני הישיבה נאלצו לנטוש את מתחם הקבר. במהלך הקרבות נהרגו בשכם ששה חיילים. שוטרים פלשתינים ופורעים רבים נכנסו למתחם הקבר, שרפו ספרי קדש, השחיתו ובזזו חפצים. כאשר חזרו בני הישיבה לקבר לאחר החגים ובשוד המארעות, גלו בין יתר הנזקים הקשים וחלול הקדש, כי השופר השחור נעלם.

שְׁנֵתִים וְחָצִי לְאַחַר מִכּוֹן נָסַע וְשַׁעֲיָהוּ לְשִׁבּוֹת אֶצֶל הוֹרֵיוּ בְּקֶרֶת אֶרְבַּע. בְּיוֹם שְׁשִׁי הִלְךְ לְבִקֵּר אֶחָד מִחֻבְרָיו לְיִשְׁיָבָה, שֶׁשֶּׁרֶת בַּצָּבָא בְּחֻבְרוֹן. לִפְנֵי שְׁנִפְרָדוֹ, נִזְכָּר לִפְתּוֹעַ הַחֵבֶר:

"יֵשׁ אֶצְלִי בַּפִּלְגָּה מִיִּשְׁהוּ, שְׁלִיכֵי אָבִיו הִתְגַּלְגַּל שׁוֹפָר שְׁנִשְׁדָּד מִקְבֵּר יוֹסֵף".

וְשַׁעֲיָהוּ נִזְכָּר בְּשׁוֹפָר שְׁנַעְעֵלָם. הֵם חָפוּ כַּחֲצִי שָׁעָה עַד שֶׁהִחִיל בַּפִּלְגָּה יָסִים אֶת שְׁמִירָתוֹ, וְאָז פָּנוּ אֵלָיו כְּדִי לְקַבֵּל אֶת מִסְפֵּר הַטִּלְפוֹן שֶׁל אָבִיו. וְשַׁעֲיָהוּ הִתְקַשֵּׁר לָאֵב, הַמִּתְגוֹרֵר בְּרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן, שֶׁאָמַר לוֹ:

"נִכּוֹן, יֵשׁ אֶצְלִי שׁוֹפָר שְׁאָחִי קִבֵּל מִסּוּחַר עֲרָבִי בְּשָׁכֶם, וְאֲנִי מוֹכֵן לְהַחֲזִיר אוֹתוֹ לְיִשְׁיָבָה שֶׁהוּא שָׂדֶךְ לָהּ".

"הֲאֵם זֶה שׁוֹפָר שְׁחָר?"

"כֵּן, שְׁחָר".

וְשַׁעֲיָהוּ הִנְרָגֵשׁ בְּקֶשׁ:

"תֵּן לִי אֶת הַכֶּתֶבֶת שֶׁלָּךְ. בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲנִי מִתְנִיעַ וּמַגִּיעַ אֵלֶיךָ".

בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, מִיָּד לְאַחַר הַהִבְדָּלָה, נִכְנָס וְשַׁעֲיָהוּ לְרִכְבּוֹ וְנָסַע בְּקֶצֶר רוּחַ לְרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן. הוּא הִגִּיעַ לְאָדָם הַמֵּיַעַד שֶׁהִרְאָה לוֹ אֶת הַשׁוֹפָר, וְאָכַן הָיָה זֶה הַשׁוֹפָר הַשְּׁחָר. וְכֵן סִפֵּר הָאִישׁ: "אָחִי עוֹסֵק בְּמִסְחָר עִם עֲרָבִים. לִפְנֵי חֹדֶשׁ, בָּאֶחָת מִנְסִיעוֹתָיו לְרָגֵל עֶסְקִיו, פָּגַשׁ בְּאֶחָד הַמַּחֲבָלִים הַמְשֻׁרְתִּים בְּמִשְׁטָרָה הַפְּלִשְׁתִּינִית. הַשׁוֹטֵר-מַחֲבֵל סִפֵּר כִּי בְּמַהֲלָךְ עֲבוֹדָתוֹ בְּמִשְׁטָרָה עָרֹךְ חֲפוּשׁ בְּבִתֵּי הַחֲשׂוֹדִים בְּשָׁכֶם, וּבְאֶחָד מֵהֶם נִמְצָא הַשׁוֹפָר. הוּא הֶעֱבִירוֹ לְאָחִי, וְאָחִי שָׁלָא יָדַע מָה לַעֲשׂוֹת עִם הַשׁוֹפָר, הֶעֱבִירוֹ אֵלָי. בְּיוֹם רְבִיעִי הָאֶחָד פָּגַשׁ בְּנֵי בְּחֵבֶר יְלָדוֹת, שֶׁלֹּא רָאָה כְּמָה שָׁנִים, וְסִפֵּר לוֹ אֶת סִפּוֹר הַשׁוֹפָר, וְאוֹתוֹ חֵבֶר נִזְכָּר שֶׁבַּפְּלִגְתוֹ מִשְׁרֵת תִּלְמִיד מִיִּשְׁיָבָה קִבֵּר יוֹסֵף, וְהוּא כִּנְרָאָה פָּנָה אֵלֶיךָ..."

וְשַׁעֲיָהוּ הוֹדָה לוֹ וְנָסַע מִרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן וְשִׁירוֹת לְמַחֲנֵה חוֹרוֹן. הוּא הִסְפִּיק לְהִגִּיעַ לְאוֹטוֹבוּס שֶׁיָּצָא בְּעֶשֶׂר וְחָצִי בַּלֵּילָה וְנִכְנָס עִמּוֹ לְשָׁכֶם. כְּאִשְׁרֵי הִגִּיעַ לְקִבֵּר, קָדָם כָּל תְּקַע בְּשׁוֹפָר שְׁלוֹשִׁים תְּקִיעוֹת מִכָּל הַלֵּב. כֵּן הָיוּ מְשֻׁלְמוֹת. אִזּוֹ חֵשׁ שֶׁעֲנָן הִתְקִיעָה בְּשׁוֹפָר אֵינוֹ טְכָנִי בְּלִבָּד. כְּאִשְׁרֵי מִדַּת הַדִּין בְּתִקְוָה, בַּעַל הַתּוֹקֵעַ הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, לֹא יוֹכֵל לְתַקֵּעַ בְּשׁוֹפָר, וּלְהִפָּדֶה, כְּאִשְׁרֵי מִדַּת הַחֶסֶד שׁוֹלֵטֵת, גַּם הָאָדָם הַנִּרְגָּשׁ בְּיוֹתֵר, יוֹכֵל לְתַקֵּעַ בּוֹ הַיָּטֵב.

הוּא הִתְקַשֵּׁר לְרַב יִצְחָק גִּינְזְבוֹרֵג, רֹאשׁ יִשְׁיָבָה "עוֹד יוֹסֵף חַי", וְסִפֵּר לוֹ אֶת הַמַּעֲשֶׂה. הָרַב אָמַר: "זֶה סִפּוֹר שְׁנֵאָה לְסִפּוֹר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת".